

Určení okamžiku realizace výnosů

David Procházka

katedra finančního účetnictví a auditingu

Fakulta financí a účetnictví VŠE v Praze

Obecně k výnosům

Proč jsou výnosy (informace o výnosech) důležité?

- Klíčová metrika podnikatelského úspěchu:
 - podíl na trhu
 - indikátor růstu
 - parametr odměňování
 - vstup oceňovacích modelů
- Národohospodářské statistiky
- Účetní, daňové, administrativní povinnosti:
 - kategorizace účetních jednotek a skupin
 - audit
 - DPH
 - statistika

Jak jsou částky o výnosech významné?

- Výnosy obvykle největší částka (nesoučtový řádek) v účetní závěrce
- Výnosy v mnoha případech dokonce vyšší než celková aktiva (vliv odvětví, životního cyklu, podnikatelského modelu, ale i metod uznání výnosů)

Příklady z ÚZ2024	Aktiva	Tržby
Maloobchod	18 680 000	44 306 000
Stavebnictví	5 932 918	7 410 302
Automotive	17 583 861	76 186 219
Účetnictví/audit	649 482	2 363 346
Potravinářství	130 809	418 398
Pohonné hmoty	7 716 157	20 938 448
Nápoje	30 643 000	22 794 000
Výroba IT	1 899 044	3 652 722

Jak jsou výnosy upravené v účetních předpisech?

- IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers
 - standard účinný od 1. ledna 2018
 - náhrada předchozích IAS 11 & IAS 18 (SIC-31, IFRIC 13, IFRIC 15, IFRIC 18)
 - standard obsahuje mj. i 63 ilustrativních příkladů
 - významu standardu odpovídala i délka jeho tvorby: projekt zahájen v roce 2002 a dokončen v roce 2014 & původní návrh standardu kompletně přepracován a znovu vydán k připomínkování (a před vlastní účinností standardu ještě vydána tzv. Clarifications)

České účetní předpisy

- Zákon o účetnictví:
 - 30 výskytů slova „výnos“
 - definice čistého obratu (§1d)
 - předmět účetnictví (§2)
 - **akruální báze (§3)**
 - odkaz na vyhlášku pro „uspořádání, označování a obsahové vymezení nákladů, výnosů a výsledků hospodaření v účetní závěrce“ (§4)
 - směrná účtová osnova (§14)
- Vyhláška pro podnikatele:
 - přes 100 výskytů slova „výnos“
 - většina výskytů pouze popis obsahové náplně jednotlivých řádků VZZ
- ČÚS č. 001:
 - bod 2.4.3 uvádí za jeden z možných okamžiků uskutečnění účetního případu „den, ve kterém dojde ke splnění dodávky“

Interpretace NÚR

- Schválené interpretace
 - I-7 Komisionářské smlouvy
 - I-17 Pobídky v nájemních vztazích
 - I-41 Zákaznické věrnostní programy
- V přípravě:
 - PNI-80 Určení okamžiku vzniku výnosu
 - PNI-79 Výnosy ze smluv dlouhodobější povahy

PNI-80 & PNI-79

Východiska PNI-79 & PNI-80

- NÚR dlouhodobě vnímá neuspokojivý stav v praxi:
 - účetní jednotky používají různé metody pro ekonomicky obdobné transakce → nesrovnatelnost účetních závěrek a zvýšené náklady pro uživatele
 - neřešená úprava v účetních předpisech zvyšuje nejistotu účetních jednotek (daňových poplatníků) → relativně časté daňové spory, jejichž jádrem je „správnost“ účetního řešení & spory mnohdy končí u NSS

Východiska PNI-79 & PNI-80

■ PNI-79:

- návrh účetního řešení výnosů ze stavebních smluv, resp. smluv dlouhodobější povahy (zasahujících do více účetních období)
- částečná reakce na rozsudek NSS 2 Afs 296/2020–64
- při projednávání navrhovaného řešení pro tento specifický typ transakcí se jako klíčové omezení projevila chybějící koncepční východiska pro uznání výnosů → práce na PNI-79 dočasně pozastaveny & příprava obecnější interpretace PNI-80 *Určení okamžiku vzniku výnosu*

PNI-80: otázky

- Dvě fundamentální otázky:
 - Kdy účetní jednotka uzná výnos?
 - V jaké částce účetní jednotka ocení výnos?

PNI-80: navrhované řešení

- Účetní jednotka uzná výnosy z prodeje výrobků, zboží či poskytnutí služby zákazníkovi, jestliže:
 - dodala zákazníkovi výrobek, zboží či službu
 - je schopná spolehlivě ocenit výnos
 - je pravděpodobné, že získá od zákazníka protihodnotu za prodané výrobky, zboží či poskytnuté služby a
 - je schopná spolehlivě ocenit náklady spojené s výnosem

PNI-80: komentář k řešení

- Interpretace specifikuje „splnění dodávky“ dle ČÚS 001 s využitím kritéria převodu kontroly výrobku, zboží či služby na zákazníka
- Interpretace uvádí dva základní přístupy, kdy vykázat výnosy (tj. kdy je převedena kontrola):
 - jednorázově při (finálním) dodání zákazníkovi
 - výnosy jsou vykazovány průběžně tak, jak je smlouva plněna
- Podmínky pro průběžné vykazování výnosů budou upraveny v PNI-79
- Ocenění výnosu:
 - částka, kterou účetní jednotka očekává, že získá od zákazníka
 - zohlednění faktoru času (diskontování), je-li platba od zákazníka odložena významně v čase → příprava na NZoÚ a vyřešení aktuálního „nešťastného stavu“, kdy účetní jednotky oceňují automaticky výnos částkou na faktuře
- Interpretace částečně řeší i tzv. „unit-of-account“, tj. zda pravidla aplikovat na jednotlivé smlouvy, nebo na portfolio obdobných smluv

PNI-80: další postup

- PNI-80:
 - text interpretace dokončen
 - aktuálně úpravy ilustrativních příkladů
 - na začátku 2026 do vnitřního a následně do vnějšího připomínkového řízení
- PNI-79:
 - souběžně s připomínkovým řízením PNI-80 dokončení návrhu PNI-79

Děkuji Vám za pozornost...

... a dávám prostor pro diskusi.

David Procházka <https://kfua.vse.cz/prochazka/>

<https://eaa-online.org/congress-2026/>

www.nur.cz

www.facebook.com/narodni.ucetni.rada